Пам'ят[illegible]
про
Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. No. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, THURSDAY, NOVEMBER 12, 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ЧЕТВЕР, 12-го ЛИСТОПАДА 1981 Ч. 214. VOL. LXXXVIII.

ВІДБУВСЯ ДРУГИЙ З'ЇЗД УДР

Ню Йорк, Н. Й. (УДР). — В суботу і неділю, 31-го жовтня і 1-го листопада ц.р., тут в будинку Українського Інституту Америки відбувся Другий з'їзд Українського Демократичного Руху (УДР).

До Президії З'їзду входили: ред. Михайло Смик, голова, ред. Михайло Добрянський, заступник голови, д-р Лев Кушнір і інж. Іван Даниленко секретарі.

Привітання З'їздові надіслали: Патріярх і кардинал Йосиф, Митрополит Української Православної Церкви Мстислав, Митрополит Української Католицької Церкви у ЗСА Стефан Сулик, пастор Василь Боровський від Української Євангельської Церкви, д-р Атанас Фіголь, голова УДР, який не міг прибути на З'їзд з причини хвороби, В. Процик від ПУН-у, О. Ґерманюк від Союзу Земель Соборної України та десяток інших видатних громадян з ЗСА, Канади і Европи.

У З'їзді взяли участь провідні діячі Сектора незалежних демократів та члени проводів: Української Революційно - Демократичної Партії (УРДП), Організації Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз), Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО), а крім того приїхали діячі УДР з таких міст: Вашінгтон, Лондон, Мюнхен, Чикаго, Торонто, Філядельфія, Клівленд, Рочестер, Ірвінгтон, Нюарк, Балтимор, Трентон, Ню Гейвен. Всіх голосів з правом приймати рішення було 116, а крім того кількадесять гостей спостерігачів.

На залі нарад були кореспонденти таких газет і журналів: „Українські Вісті" (Дітройт), „Народна Воля" (Скрентон), „Нові Дні" (Торонто), „Сучасність" (Мюхен), „Наш Голос" (Трентон), „Українське Життя" (Чикаго).

Під час З'їзду працювали такі комісії: Програмова — мгр Роман Ільницький, голова д-р Борис Левицький, д-р Петро Потічний і ред. Мар'ян Дальний; Статутова — д-р Роман Борковський, голова інж. Степан Процик, ред. Павло Маляр і д-р Євген Перейма; Верифікаційна — Осип Труш, голова, Євген Саламаха, Є. Перейма; Номінаційна — д-р Олег Волянський, мгр Микола Нагорняк і інж. Л. Чудовський.

Звіт з діяльности Головного Секретаріяту склав мґр Р. Ільницький, екзекутивний заступник голови УДР. В одногодинній промові, багатій на факти, статистичні порівняння, коментарі і пляни на майбутнє, звітодавець пластично зілюстрував, як росла та набирала сили ідея Українського Демократичного Руху, щоб після п'ятьох років праці стати важливим чинником у системі української політики за кордоном.

(Продовження на стор. 4)

НЮ ЙОРК ЧЕКАЄ НА КОНЦЕРТ ОПЕРНОЇ МУЗИКИ

Ню Йорк, Н.Й. (Л.В-а). — Всі підготовчі праці проведено, всі ролі й партії вивчено, всі програмки, афіші, оголошення й статті в пресі — побачили світ. Тепер Ню Йорк чекає на співаків-хористів, музикантів і головних виконавців — солістів, диригента й хормайстра, та багатьох помічників.

Вікторія Масник

Концерт, як відомо, Української Оперної Музики відбудеться тут у Корнеґі Голл, у неділю 15-го листопада, о годині 2:30 по полудні.

З Канади на цей Концерт прибуває сто хористів, членів вже уславленого торонтонського Українського Оперного Хору, що ним диригує маестро Володимир Колесник, професійний, високої кляси, український диригент.

Велика симфонічна оркестра, що так і зветься — Американська Симфонічна Оркестра, заснована ще легендарним Леопольдом Стоковським, бере у Концерті участь, з тим, що і нею дириґуватиме маестро В.Колесник. Солісти, які виступлять,це — Ганна Колесник, Леонід Скірко, Богдан Чаплинський; а замість сопрано Ірени Вельгаш, виступить теж сопрано Вікторія Масник.

Вона народилась у Канаді, вТоронто. Тут студіювала й ґрадуювала з Йоркуніверситету з високими відзначеннями за науку. Вона відома з самостійних концертів у Торонто, Вінніпеґу й інших канадських містах. В. Масник співала також у Вінніпеґу ролю Белінди в опері Пурцеля „Дідона і Еней",і в Торонто — співала ролю панночки Кльошет у Моцартовському „Імпресаріо" партію Розіни в опері „Сивільський Цирульник" Россіні, та Одарки в опері „Купало" Вахнянина (у торонтонтській постановці в 1979 році). Тепер, влітку, вона співала з Торонтонтським Ліричним Театром, зокрема виконувала тут ролю Арсени в Штравсовій опереті „Циганський Барон".

Концерт сприймати публіці буде дуже легко, і тим, що більше ознайомлені з українським клясичним репертуаром, і тим, що менше ознайомлені з ним. А щоб взагалі ніяких неясностей не існувало — спонзор цього Концерту, Український Народний Союз, не тільки забезпечив грошову базу для цієї великої музичної події року, а потурбувався і про докладну друковану програмку з поясненням, хто, що і про що співатиме, з поясненями про всі музичні й вокальні точки.

В програмі Концерту передбачаються твори Лисенка, Ревуцького, Вахнянина, Гулака-Артемовського, Аркаса, Лятошинського і Жуковського. Твори деяких композиторів йтимуть в аранжеровці Зеновія Лавришина, що є хормайстром цього канадського сточленного хорового колективу.

Серед коронних частин з творів названих композиторів будуть виконані: увертюра з „Тараса Бульби" згаданою вгорі американською оркестрою, менеджером якої є Артур Арон; уривки з „Купало"; „Запорожця за Дунаєм", „Катерини", „Першої Весни" і „Утопленої".

Вся імпреза була продумана і виношена в серці ентузіястами української клясичної музики, які в 1974 році об'єдналися в Торонто к Канадсько - Українське Оперне Товариство, яке очолює Алла Шкляр. Мета Товариства, як вже згадувано, — показати на сценах театрів Північної Америки давню оперову [illegible] Україні, якій вже є два століття віку.

З Головної Канцелярії повідомляють, що замовлені квитки в крамницях Ню Йорку і Нюарку слід відібрати до четверга перед полуднем або при касі Карнеґі Голл в день концерту.

ДЕНЬ ВЕТЕРАНА

З уваги на свято „День Ветерана", яке припадає на середу, 11-го листопада, це число „Свободи" друкується з датою четверга, 12-го листопада. Газета з датою середи, 11-го листопада, не появиться, а в цей день Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті.

ПОШТОВІ АДРЕСИ УВ'ЯЗНЕНИХ ЧЛЕНІВ УГГ

У зв'язку з відзначенням V-ої річниці Української Гельсінкської Групи, наша газета регулярно подає інформації про історію створення Групи, про її членів та прихильників, а також про відзначення ювілею репресованої в Україні групи „Гельсінкі". Сьогодні подаємо імена в'язнів — членів Групи, їхні поштові адреси та дати закінчення речинців. Укладаючи список поштових адрес, член-засновник Групи Ніна Строката, подала адреси, які слід вживати для пошти у табори та тюрми СССР. Для політзасланців вживають звичайний спосіб заадресування. Сподіваємось, що українці вільного світу пишуть і далі писатимуть листи до тих, хто зробив відчайдушну спробу відновлення незалежного громадського життя в Україні.. — Ред.

Прізвище	Адреса (в тюрмі, таборі, або на засланні)	Кінець терміну
1. Бердник Олександер, Berdnyk Oleksander	Moskva, p/ya 5110/1 -VS USSR	1988, березень
2. Гейко-Матусевич Ольга. Heiko-Matusevych Olha	Moskva,p/ya 5110/1-YuG, USSR	1983, березень
3. Горбаль Микола Horbal Mykola	Moskva, p/ya 5110/1 -IN, USSR	1984, березень
4. Зісельс Йосиф Zisels Yosyf	у зв'язку з наближенням кінця терміну не подаємо в'язничої адреси	1981, грудень
5. Калиниченко Віталій, Kalynychenko Vitaliy	Moskva, p/ya 5110/1 -VS, USSR	1994, листопад
6. Кандиба Іван Kandyba Ivan	Moskva, p/ya 5110/1 -VS, USSR	1996, березень
7. Красівський Зиновій, Krasivsky Zinoviy	626232 Lugovskoy Khanty-Mansiyskyi r-n, Tumenskaya obl., USSR	1985, листопад (перебуває на засланні).
8. Лесів Ярослав	у зв'язку з наближенням кінця терміну не подаємо в'язничної адреси	1981, листопад
9. Литвин Юрій Lytvyn Yuriy	Moskva, p/ya 5110/1 -YuA, USSR	1982, серпень
10. Лук'яненко Левко Lukianenko Levko	Moskva, p/ya 5110/1 -VS, USSR	1992, грудень
11. Маринович Мирослав, Marynovych Myroslav	Moskva, p/ya 5110/1 -U3, USSR	1989, квітень (перебуває в тюрмі)
12. Матусевич Микола Matusevych Mykola	Moskva, p/ya 5110/1 -U3, USSR	1989, квітень (перебуває в тюрмі).
13. Мешко Оксана Meshko Oksana	682080 Ayan, Ayano-Mayskyi r-n Khabarovskyi krai, USSR	1986, квітень (перебуває на засланні)
14. Овсієнко Василь Ovsienko Vasyl	Moskva, p/ya 5110/1 -YaYa, USSR	1982, лютий
15. Попович Оксана Popovych Oksana	Moskva p/ya 5110/1 -ZhKh, USSR	1987, жовтень
6. Ребрик Богдан Rebryk Bohdan	474230 Kenbidaik Kurgaljinskiy r-n Celinogradskaya obl. USSR	1984, травень (перебуває на засланні)
17. Розумний Петро	Адреси не маємо	1982, жовтень (несподівано звільнений. Обставини звільнення невідомі).
18. о. Романюк Василь The Rev. Romaniuk Vasyl	Адреса дружини Antoniuk Maria: 285250 Kosiv, Ivano-Frankivska obl. prov. Kobylianskoyi, 3, USSR	1982, лютий (термін заслання вже скінчився, бо під час депортації з табору на заслання один день зараховують за три дні, у даному випадку транспортація була особливо тривалою: переїзд з Мордовії до Якутії)
19. Руденко Микола Rudenko Mykola	Moskva, p/ya 5110/1 ZhKh, USSR	1989, лютий
20. Сеник Ірина Senyk Iryna	489100 Ush-Tobe, Karatalskyi r-n, Taldy-Kurganskaya obl., USSR	1981, листопад (перебуває на засланні)
21 Січко Василь Sichko Vasyl	Moskva, p/ya 5110/1 -ECh, USSR	1982, липень
22 Січко Петро Sichko Petro	Moskva, p/ya 5110/1 -UL, USSR	1982, липень
23. Сокульський Іван Sokulsky Ivan	Moskva, p/ya 5110/1 -VS, USSR	1995, квітень
24. Стрільців Василь	у зв'язку з наближенням кінця терміну не подаємо в'язничої адреси	1981, жовтень
25. Стус Василь Stus Vasyl	Moskva, p/ya 5110/ -VS, USSR	1995, травень
26. Тихий Олексій Tykhy Oleksa	Moskva, p/ya 5110/1 -VS, USSR	1992, лютий
27. Чорновіл Вячеслав Chornovil Vyjcheslav.	Moskva, p/ya 5110/1 -YaD, USSR	1985, серпень
28. Шумук Данило Shumuk Danylo	Moskva, p/ya 5110/1 VS, USSR	1987, січень
29. Шухевич-Березинський Юрій, Shukhevych-Berezynsky Yuriy	Moskva, p/ya 5110/1 -U3, USSR	1987, березень (перебуває в тюрмі)

Американські з'єднання відлетіли на маневри

Вашінгтон. — Великі військові маневри на Близькому й Середньому Сході, які закодовано назвою „Ясна зоря", починаються в найближчих днях і призначені до участи в них американські військові частини відлетіли туди приспішеним темпом. В маневрах братимуть участь військові частини: ЗСА, Єгипту, Судану, Сомалії й Оману.

Маневри ці своїм обсягом будуть принаймні втричі більші, як минулорічні американсько - єгипетські маневри. Вони вкладатимуться в систему американських збройних сил швидкого розгортання, які саме тепер формуються для виконування спеціяльних завдань в районі Перської затоки і суміжних теренів. З американського боку участь в маневрах беруть з'єднання спеціяльного призначення, морська піхота, збройні формації армії, морська та летунські фльоти. Маневри мають завдання в різних напрямах, а в першу чергу встановити методи бойової співпраці держав, яких відділи беруть у них участь, у захисті цілого того району на випадок агресивної акції або масивного проникання ворога; в кожній з названих країн будуть переведені маневри в ділянці спеціялізованій для кожної з них. В Омані відбудеться бойовий десант з повітря та з моря сполучений зі створенням випадових баз для дальших акцій та випробуванням початкового розгортання, в Сомалії наголос положений на оборону перед наступаючими на суші частинами та у використанні й поширенні морської бази в Бербері, яку сконструювали совєтські інженери за совєтські гроші в часі приязні й співпраці між тими двома країнами, в Судані будуть випробовані засоби боротьби з партизанкою і диверсійними акціями, в Єгипті матиме місце великий десант з повітря з важкою зброєю і великим технічним вирядом.

У світі

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ ГУССЕЙН, ВИСТУПАЮЧИ на телевізійній програмі Сі-Бі-Ес, заявив, що на його думку Єгипет повинен відіграти важливу ролю серед арабських країн, але покищо завчасно передбачати, коли він буде спроможний повністю відзискати авторитет і увійти в сім'ю арабських країн, які у зв'язку з договором у Кемп Дейвиді мають застереження до закордонної політики Єгипту. Король Гуссейн, який перебував минулого тижня в ЗСА підкреслив, що він не дуже вдоволений тією обставиною, що Єгипет, відносно велика арабська держава, все ще перебуває в ізоляції. На запит про закуп совєтських ракет на суму 200 мільйонів долярів, Гуссейн заявив, що частину рахунку за доставу совєтської зброї до Йорданії покрив Ірак.

У СВОЄМУ ПЕРШОМУ ФОРМАЛЬНОМУ ВИСТУПІ до народу після вбивства Анвара ель-Садата, теперішній єгипетський президент Госні Мубарак заповів цілий ряд змін в економії для покращання матеріяльного рівня єгипетських громадян і повторив ранішу заяву речників уряду, що Єгипет і в майбутньому залишиться невтральною державою, якщо йдеться про закордонну політику. Свою промову, яку передавала крайова телевізійна сітка, Мубарак виголосив перед сесією парляменту, і вона крім економічних проблем, включала повторення раніших принципів вироблених колишнім президентом Садатом.

РЕЧНИК КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ обвинуватили Совєтський Союз в тому, що він, з однієї сторони намагається грати ролю „миролюбця", мобілізуючи радикальні сили в Европі проти нуклеарної зброї, а з другої сторони висилає свої підводні човни у прибережні води Швеції з атомовими ядрами. Китайське офіційне пресове аґентство Гсінгуа критикувало при тому дволичне звернення генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Леоніда І. Брежнєва, яке він опублікував після бурхливих демонстрацій молоді в европейських країнах, з похвалою тих сил, які виступають проти атомової зброї, в першу чергу проти американської, бо, як говориться в китайській критиці, совєтська зброя, головно ракети середнього засягу типу С-20, вже давно розміщені в багатьох країнах Центральної і Східньої Европи. Китайці пригадали при тому совєтам їхній підступний плян творення „вільної нуклеарної зони" у Скандинавських країнах, але висилка їхніх човнів з атомовою зброєю говорить сама за себе, — сказано в повідомленні китайського аґентства.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА РАНІШІ ПЕСИМІСТИЧНІ заяви керівництва вільної профспілки „Солідарність" в Польщі про неможливість контролювати самовільні страйки, лідери відділу „Солідарности" в ЗєлонійҐурі й інших менших містечках висловили сподівання, що переговори, які тепер ведуться між речниками профспілки, уряду і Римо-Католицької Церкви і ідея створення Ради Взаємної співпраці, можуть корисно вплинути на страйкуючих робітників. Є певні познаки, що, наприклад, страйк копальняних робітників в місті Сосновіец правдоподібно скоро закінчиться після звернення до робітників речників Римо-Католицької Церкви і запевнення Крайового комітету „Солідарности", що уряд погодився на включення в переговори справи доступу профспілки до засобів масової інформації.

ПРЕСОВІ АҐЕНТСТВА ЗАГОВОРИЛИ ПРО ЗМІНИ в Австрії, бо, як інформують кореспонденти, хворіє не тільки сам канцлер австрійського уряду Бруно Крайскі, але також австрійська економія. Дипломати у Відні надіються на скорі зміни в уряді, бо канцлер Карійскі вже кілька разів побував у шпиталі, а крім того має проблему з очима і дві переведені спеціялістами операції досі нічого не допомогли. Крім того, уряд дещо занедбав економічні справи країни — зросли безробіття, інфляція, ціни і дефіцит в бюджеті. Популярність канцлера Крайского дещо підупала, не зважаючи на те, що він має певні заслуги перед австрійським народом, бо у важкі для Австрії часи він зумів задержати повну невтральність тієї країни. Крайскі також намагався переконати речників совєтського уряду, що вони, не зважаючи на суперечності, повинні вислати свою делегацію до Канкуну в Мехіко, де розглядались проблеми економічної допомоги для країн так званого третього світу. Але його місія була невдачна і він це вважав не своєю помилкою, а „великою помилкою росіян, хоч це не є моїм завданням повчати совєтський уряд, як він повинен поступати", — заявив Крайскі журналістам.

НАЙВИЩИЙ СУД ІЗРАЇЛЯ, ЗГІДНО З конституцією тієї країни, розпочав судову процедуру проти міністра в кабінеті Менахема Бегіна запідозреного у різних промахах фінансового характеру. Підсудний Агарон Абугазіра заперечує будь-яку свою вину й домагається повного виправдання.

УСТІНОВ ПОГРОЖУЄ ЗАХОДОВІ

Москва. — Міністер оборони Димітрій Ф. Устінов, виступаючи минулої суботи, 7-го листопада ц.р., під час паради на Червоній площі, якою Совєтський Союз відзначав 64-ту річницю так званої жовтневої революції заявив, що Заходові ніколи не вдасться перегнати СССР у мілітарній силі.

„Совєтські збройні сили, — заявив Устінов з почесної трибуни над мавзолеєм Владіміра Леніна, на якій стояли Леонід Брежнєв і майже всі інші члени Політбюра та запрошені гості, — посідають усе потрібне, щоб дати належний відпір напасникам".

Крім того совєтський 73-річний маршал обвинувачив західні країни у перегонах в зброєнні, щоб досягнути переваги над Совєтським Союзом і його союзниками, але рівночасно підкреслив, що Захід у тому відношенні „немає жадних виглядів". Устінов обвинувачив також Китайську Народну Республіку, що ця країна і Захід спільно ведуть „неоправдану пропаґанду проти совєтського зброєння". Але при тому він зараз додав, що Совєтський Союз присвячує велику увагу своїй обороні.

Виступ маршала Устінова викликав різні, переважно неґативні коментарі у світовій пресі й інших засобах масової інформації. Деякі коментатори пригадували совєтським лідерам, що вони не тільки показали під час московської паради різні роди зброї, включно з континентальними нуклеарними ракетами, але також на практиці ведуть інфільтраційну і шпигунську роботу. Як приклад коментатори подають випадок із совєтським підводним човном у шведських водах, який правдоподібно мав на покладі нуклеарні ракети.

Деякі дипломати звернули увагу на непослідовність і дволичність Устінова, який з однієї сторони говорив про велику мілітарну потужність СССР, а з другої заявляв, що Совєтський Союз не „веде політики перегонів в озброєнні".

Приблизно 12 західніх амбасадорів зігнорували совєтські святкування і не взяли участи в параді. Між ними був також американський новоназначений до Москви амбасадор Артур А. Гартман. Головною причиною відсутності багатьох західніх репрезентантів був протест проти совєтської присутности в Афганістані.

Не зважаючи на це, президент Роналд Реґен вважав за відповідне післати на руки Леоніда І. Брежнєва ґратуляційного листа, в якому говориться, що З'єднані Стейти Америки співпрацюватимуть із Совєтським Союзом на базі „взаємопошани і мілітарної стриманості".

Серед тих, що протестували були також представники Швеції, Данії і Голляндії, які і раніше виступали проти совєтської інвазії в Афганістані, а випадок із совєтським підводним човном створив серед них ще сильніше переконання про совєтську аґресивну політику в світі.

В Америці

У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ДАЛЬШИМ ПІДВИЩЕННЯМ оплати за навчання в університеті в Пуерто Ріко, студенти розпочали цілу низку протестів, що спричинилося до заколочення спокою на студентському кемпусі Ріо Педрас. У цьому кемпусі, в якому сьогодні живе 23,145 студентів, від 1947 року, тобто від першої підвишки в оплаті за навчання із п'яти долярів за предмет до 15-ти — панує замішання. Адміністрація цього університету боючись втрати акредитації із-за невистачальних засобів, щоб збільшити свій бюджет піднесла оплату.

З УРЯДОВИХ ДЖЕРЕЛ У ВАШІНҐТОНІ повідомляють, що попереднього місяця після звільнення з фабрик 500,000 робітників — безробіття — 8,5 мільйона осіб — осягнуло найвищу стопу від часів рецесії в роках — 1974-75. Демократи всю вину скидають на Уряд президента Реґена, зокрема сенатор Едвард Кеннеді назвав сьогоднішній економічний стан у ЗСА — „найбільшим економічним провалом від часів Великої Депресії". Джанет Норвуд, комішенер Статистичного бюра праці, також заявила, що останні звідомлення з жовтня вказують „на поважний занепад на ринку праці". Натомість, Леррі Спікс, речник Президента, заявив, що в руках сьогоднішнього Уряду Реґена є певні пляни і засоби, які запевняють „сильне і стійке оздоровлення" із цього стану.

ВІЛЛІЯМ КЕЙБИН, ЗАСТУПНИК НЮЙОРКСЬКОГО губернатора Маріо Куомо в кінці минулого тижня, під час судової розправи в Олбані, Н. Й., признався до вини, рівночасно торгуючись, щоб суд скоротив термін його ув'язнення, а він постарається повернути 175,000 долярів, які він вкрав із стейтової каси. Кейбинові грозить сім років ув'язнення, але обидва — повітовий адвокат і сам оборонець Кейбина, сподіваються, що якщо підсудний поверне гроші платникам податків, йому зменшать термін ув'язнення до одного року. Кейбин оправдував своє зловживання тим, що йому було потрібно купити один із п'ятьох малих апартаментових будинків, які він тепер плянує продати. Адвокат Кейбина Стівен Геррик сказав, що це „вперше він як оборонець-адвокат — не може боронити" свого клієнта.

РЕЧНИКИ АДМІНІСТРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена повідомили у неділю, 8-го листопада, що Президент схвалив меморандум Державного департаменту, в якому наголошено потребу сильної закордонної політики у питаннях прав людини. Джеймс Бейкер, шеф штабу Білого Дому, під час програми телебачення „Зустріч з пресою", сказав, що Уряд президента Реґена буде і надалі провадити політику так званої „тихої дипломатії" замість політики „голосного ораторства", щоб впливати на країни, в яких порушуються права людини. Меморандум Державного департаменту з 27-го жовтня, схвалений державним секретарем Александром М. Гейгом, одобрив призначення Елліота Ейбрамса на посаду асистента державного секретаря в питаннях прав людини і гуманітарних наук.

РЕЧНИКИ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КРАЙОВОГО комітету в Ню Джерзі заперечують обвинувачення демократів, — включно з головою Демократичної партії в цьому стейті Чарлсом Т. Менаттом, — що, мовляв, запобіжні заходи, т. зв. „охорона виборчих урн", вживані республіканцями „відстрашували" виборців. Речники Республіканського комітету заявили, що метою цієї охоронної системи було — запобігти ошукам під час виборів і що вона виявилася дуже успішною і її республіканці вживатимуть і в інших стейтах. Проте, Менатт у зв'язку з цим звернувся до Департаменту справедливости з проханням перевірити цю справу. З Республіканського комітету признають, що кілька озброєних поліціянтів взяли участь в „охоронній службі" під час губернаторських виборів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

За людські права, за волю народів

В основі американської системи є пошанування людини, її прав, її потреб, а в першу чергу її людської гідности. Це забезпечує американська правова система на чолі з конституцією та її додатками, це переводить послідовно в життя життєва практика ЗСА. З другого боку ЗСА — це перша великодержава в світі, яка почалася з революції, що створила нову державу й започаткувала процес постання нової нації.

За владування президента Джіммі Картера оборона прав людини була така всеобіймаюча й наголошена, що оборона прав і волі народів стояла неначе в тіні прав одиниці. Це дало навіть привід, до висування думки на різних теренах, навіть серед українців, що забезпечення прав одиниці незалежне від прав народу, як цілости. Таким чином виглядало, що право людини бути членом означеної нації і всі інші випливаючі з цього права й обов'язки сходили неначе на другий плян. А в дійсності немає пошанування одиниці і її прав без пошанування її народности, національної приналежности і всіх тих зумовлених потреб та вимог. Тому не може бути збереження прав одиниці, її людської гідности та її умов розвитку без збереження й пошанування її національних прав. Так, як не може бути свободи народів, без свободи одиниць їхніх складових частин.

Ця синтеза індивідуального й національного — настільки очевидна, що власне з огляду на її очевидність і самозрозумілість багато людей залишали її поза увагою. Це було для них можливе, тому що вони виходили з бази самостійних і вільних народів, як життєвого факту й забували, що в світі є ще цілий ряд народів, які прагнуть своєї національно-державної незалежности й тому права людини — це для них відірвана від життєвої дійсности декларація, якої аж ніяк не можна ввести в життя, бо немає для цього основної передумови, якою є власна держава.

Саме це у значній мірі було причиною, що новий Уряд президента Реґена звернув свою головну увагу на звільнення поневолених народів, а тому що СССР у сучасному світі — це єдина справжня тюрма народів, отже вістря політики ЗСА силою того факту мусіло бути звернене проти російського імперіялізму і його інструменту комунізму. Одначе не слід випереджувати подій та не бути занадто оптимістом. Бо й американська політика ще не зовсім усвідомила собі й не зформулювала цієї органічної синтези національних і людських прав і ще можуть в неодному випадку прийти неясності й хитання, але в основі шлях уже вибрано правильно.

Декларація прав людини в меморіялі державного секретаря починається словами: „Людські права є ядром нашої закордонної політики, бо це — центр того всього, за чим стоїть Америка. Це не тільки реторичний зворот. „Людські права" — розуміючи політичні права й громадські свободи — з'ясовує, що є найсуттєвішою проблемою в нашому конфлікті з бльоком Совєтського Союзу. Фундаментальним визначенням цього є наша властива постава до свободи". Власне ті два пункти є найбільш суттєві в декларації уряду Реґена стосовно прав людини. Насамперед — це ніяка пропаганда, чи вербальна заява, як ми завжди маємо до діла з совєтськими заявами за якими криється зовсім інший зміст. В ЗСА свобода є центром усього. І виразно: не тільки свобода, виявлена в громадських вольностях, але свобода виявлена в політичних і національних правах. І тому у дальшому декларація так виразно розрізняє: „Ми мусимо відійти від назви „людські права", як визначуючого вислову, почати називати „індивідуальні права", політичні права", „Громадські вольності".

Як це дотепер завжди було в поступуванні президента Реґена і його Уряду, за тими словами підуть відповідні діла. В декларації це сказано виразно й без будь-яких промовчувань: „Ми пропонуємо двонапрямну політику:

1) з'ясовувати наші переконання і рішуче протиставитися СССР в ОН, в Европейській конференції безпеки і співпраці (т. зв. Гельсінкські конференції) та в інших тілах: вдаряти рішуче по насильствах над свободою й пристойністю; зміцняти міжнародну мораль і леґальні стандарти, включаючи міцну реакцію проти злочинців проти дипломатів та актів тероризму; плекати думку про нас, як гідних партнерів наших приятелів;

2) наші відносини й співпрацю з іншими державами мусимо вести, узгляднюючи власне названі моменти; мусимо узгляднювати їх на всіх відтинках, тобто в економічних відносинах, в політичних стосунках та в питаннях безпеки; ми мусимо також брати до уваги, що права людини не здобувають ґрунту, — коли лихий режим заступити ще гіршим, розбещеного диктатора фанатичним комуністичним Політбюром".

Позиції Уряду президента Реґена в справах індивідуальної свободи одиниць, громадських вольностей і свободи народів такі, що тепер лишається тільки зачекати, як їх переводитимуть у життя.

Володимир Душник

ДИПЛОМАТИЧНИЙ ТОРГ ЗА КУРИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

I.

В останніх кількох тижнях японські політичні групи, включно з Ліберальною Демократичною Партією, яка є тепер при владі, почали публічні демонстрації, домагаючися повороту до Японії Курильських островів, які лежать на північ від Гоккаїдо, і є відділені від Камчатки т. зв. Курильською протокою. Як відомо, по японській прогрі в 1945 році, ці острови загарбав Совєтський Союз.

Курильські острови — це ланцюг малих островів, поміж ними: Габомай, Шікотан, Кунашірі і Етофору. Ці острови мав відкрити голландський навігатор Мартін де Вріс, ще в 1634 році і від того часу вони належали до Японії.

Але після підбою Камчатки царською Росією, росіяни почали поволі мандрувати на південь в погоні за кошлатими звірями, велика кількість яких була на тих островах. Поступово ці агресивні перегринації росіян почали загрожувати японським поселенням на південному Сахаліні. Лексичні інформації про ці острови подають, що японська адміністрація на тих островах, як теж в південному Сахаліні, була куди більш ефективна як російська — в Сахаліні та кількох менших островах із Курильського ланцюга.

У 1855 році Росія і Японія підписали торговельний договір та „договір приязні", в якому Японії признано всецілу суверенність над Курильськими островами.

З початком вересня 1945 року, коли Японія на американському воєнному кораблі „Міссурі", підписала акт про беззастережну капітуляцію, ці острови зайняли совєтські війська, на яких вони перебувають по нинішній день.

Питання звороту тих островів до Японії була і далі є значною перешкодою у розвої нормальних дипломатичних стосунків між СССР і Японією. Ще в 1973 році в комунікаті про зустріч Брежнєва з японським прем'єр-міністром Какею Танака, було згадано про потребу знайдення „розв'язки у спорі за Курильські острови. Останнім часом, однак, Совєтський Союз уперто настоює на цьому, що „немає ніяких територіяльних спорів" між СССР і Японією.

Одначе, японський уряд є іншої думки й починає у цьому питанні виявляти „тверді становище" називаючи присутність совєтських окупаційних військ на цих островах — „безправною". Японський уряд також проголосив загальнонаціональне свято під назвою „День Північних Територій". На початку вересня 1981 року відбулося велике зібрання у Токіо, присвячене „поворотові" Курильських островів до Японії. Опісля прем'єр-міністер Зенко Сузукі відвідав північну Японію та з гелікоптера і через телескоп оглядав ці острови, повторюючи, що ці острови належать до Японії.

Московське пресове агентство Тасс гостро засудило „інспекцію" прем'єра Сузукі як — „провокацію". Урядовець совєтського консуляту в місті Гоккаїдо на півночі Японії, запитаний американським кореспондентом, повторив стандартну совєтську відповідь: „Немає ніяких територіяльних спорів між СССР і Японією".

А тоді, як звичайно, Москва вийшла на шлях підступу, й почала в Японії організувати ілеї елементи під назвою „Японсько-совєтські товариства приязні", які вже починають агітувати серед японського населення проти повернення Курильських островів до Японії. Якщо б в СССР хтось відважився б агітувати за повернення тих островів Японії, то його напевно агенти КГБ запроторили б в тюрму чи психушку".

(Продовження буде)

Михайло Подільський

Невже 60-річчя Українського Вільного Університету?

Ледве у кого з із членів першого сенату УВУ, світлі імена яких подані під фотокартиною, могла з'явитись думка, що ця перша українська висока школа на чужині зможе існувати та діяти в інтересі української науки понад півсторіччя, бож університет завжди потребує допомоги від держави або організованої спільноти, а на протязі такого довгого часу бувають, досить часто поважні фінансові кризи, що можна досить легко уявити.

Тут треба пригадати, що Український Вільний Університет був заснований у Відні, столиці Австрії, місцевим Союзом Українських Журналістів і Письменників, головою якого був д-р Володимир Кушнір, відомий журналіст, редактор і співпрацівник українських і чужих часописів, що особливо підкреслює вагу української преси після Першої світової війни, тобто після невдачі у визвольних змаганнях українського народу. У заснуванні УВУ брали участь також Товариства прихильників освіти, очолене проф. Станиславом Дністрянським, та Український соціологічний інститут, заснований проф. Михайлом Грушевським.

Після святочного відкриття у Відні (17-го січня 1921 року) виклади відбувались у приміщеннях віденських шкіл, що їх давала до диспозиції міська рада, але вже після першого семестру вирішено перенести Університет до Праги, де було більше скупчення української молоді, головно вояцтва — учасників Першої світової війни. Опріч того, в Празі на той час було поважне число українських науковців, письменників, мистців, композиторів, публіцистів тощо. Але основною причиною цього рішення було прихильне ставлення до Українського Вільного Університету чесько-словацького уряду, який забезпечив студентів стипендіями та заплатив платні професорів УВУ, а академічні чеські чинники не лише визнали українську високу школу, але й дали їй приміщення у послістях празького Карлового Університету, найбільшого центру славістики з великою бібліотекою, яка включала й публікації україністики.

Все це дало можливості розвинути до певної міри наукову, видавничу й педагогічну діяльність.

Обставини в яких прийшлося діяти після Другої світової війни, коли в 1945 році УВУ перенесено до Мюнхену, столиці Баварії в Західній Німеччині, були менш сприятливі хоч тут знову появилась численна студійова молодь та наукові сили зі всіх земель України, бо фінанси постійно були поважною проблемою. Але завдяки підтримці української спільноти у вільному світі, ідейності студентства й посвяті професорів була можливість продовжити наукову діяльність УВУ дотепер.

Маючи два факультети — філософічний з історично-філологічним відділом та факультет права й суспільно-економічних наук від 1921 року, тобто на протязі 60-ти років, УВУ підготовив поважне число громадських діячів і науковців та забезпечив чимало своїх і чужих високих шкіл професійними силами, продовжуючи одночасно українську науку у вільному світі.

Під сучасну пору існує та сама основна проблема, — тобто, брак грошей, — яка утруднює вести належно наукову працю та репрезентувати український нарід серед академічного світу, головно в Західній Европі. Як нам уже відомо, будівля, набута Університетом десять років тому, ще й досі не сплачена.

Маючи велику й заможну політичну еміґрацію у вільному світі, годі шукати інших джерел для фінансів, щоб втримати власний Університет на чужині.

Відбувши численні відзначення в Европі, ректор Володимир Янів, хоч і в поважному віці, трудиться з посвятою по просторих теренах Америки, щоб відзначити з нами спільно 60-річчя Українського Вільного Університету та придбати фінансову базу для дальшого розвитку української науки у вільному світі.

Юліян Мовчан

ЦІКАВЕ ПРО ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

II

Щоб врятувати сина від смерти (а в ті часи через брак ліків дитяча смертність була дуже висока) Тодориха, тобто, мати Луки, за стародавнім повір'ям продала його мандрівним молдаванам через двері, а відкупила назад через вікно за одного бика. Тому, як виріс Лукин, то всі стали дражнити його словом „Продан", бож він був проданий молдаванам. Це саме слово залишилося також за його нащадками, і тому Василь Стефаник був відомий у Русові, як „Василь Семена Проданового".

Але Лука вже не міг нарікати, що доля його не нагородила синами. Він мав їх п'ять. Наймолодший з них — Семен, став батьком письменника Стефаника. А поза тим Лука здобув собі в селі та околицях дуже погану славу... Так сталося, що він, запиязнившись з дідицькими синками, з ласки їх батька став війтом села і панським „атаманом", що гонив людей на панщину і на всіх посадах „вславився" жорстокістю. Тому Лукин соромився свого батька, бо батько був того переконання, що селяни повинні працювати на панів та робити панщину, бо...такий порядок у світі...Коротко кажучи, Лукин був свого роду виродком в роді Стефаників. Він також дуже жорстоко ставився до своєї дружини Марії, яку навіть скалічив. Правда, з роками, сумління починало його все більше і більше мучити, і закінчилося тим, що він повісився. Після смерти Луки все село віддихнуло з полегкістю. Про це майстерно описав Василь Стефаник у своєму оповіданні „Басараби".

Семен — наймолодший син Луки — дуже любив свого найстаршого сина Василя. Він за всяку ціну хотів зробити його „паном" і тому не шкодував коштів на його науку. Під час перебування в Кракові, де він вчився на медичному факультеті,його синові ніколи не бракувало грошей. Васиь проте не закінчив медичного факультету,отже не став лікарем хоч і просидів цілих вісім років у Кракові. Це не могло не турбувати його батька Семена. Семен пробував робити натиск на сина — в тому числі зменшуючи грошові посилки, хоч це не дало жадних наслідків, бо без відома батька добра мати досилала гроші своєму улюбленому синові.

Але хоч Василь занедбав своє навчання в університеті, проте він аж ніяк не занедбував своєї улюбленої ділянки — літератури. В роках 1897-1901 Стефаник написав дві третини своїх цінних новель. І він писав не „з гроші", але писав з натхнення й завжди дуже солідно ставився до своєї літературної праці. У промові, виголошеній на ювілейному бенкеті в його пошану у Львові 26-го грудня 1926 року, він сказав: „Я робив, що міг. Перетоплював це мужицьке слово, яке мав біля себе, аж пальці мені викручувалися з болю і з гриз їх, аж мене це моє сиве волосся коштувало. І нині чую, що половину трибаби перечеркнути з того, бо я, вірте мені, занадто великий естет, бо ясно здаю собі справу з того, що зробив. І все, що я писав, мене боліло. Щоби нині дати пів аркуша друку, я мушу написати тисячу аркушів, і, як уже нині на вечорі це сказав один з вас, я, біг-ме, не вмію писати".

З настанням нового, ХХ-го століття, в літературній діяльності В.Стефаника настала велика криза — впродовж наступних півтора десятка років з-під його пера майже нічого не появилося. Його спроби одержати працю гімназійного вчителя провалилися. В січні 1904 року він одружився з Ольгою Гаморак — своєю добною подругою ще з гімназійних часів; оселився в домі свого тестя о. Кирила Гаморака в с. Стеців і почав працювати на господарстві, як і кожен інший селянин. Цього аж ніяк не міг знести його батько Семен, який мав господарство у сусідньому селі. Мовляв, як то так — син Семена Проданового має працювати на чужому полі, бути приймаком у батьків своєї жінки!? Та ж гонор Семена Проданового ніколи не може на це дозволити! І тому батько покликав його до себе. Аби знову наладнати нормальні відносини з своїм сином, він дав йому 18 моргів землі і обіцяв допомогу при будові хати та інших господарських будинків.

І так, син Василь 1910 року переселився зі своєю родиною до рідного Русова, з великим запалом збудував свій „палац" — 6-кімнатний великий будинок з бляшаним дахом на дубових підвалинах і там проживав аж до самої своєї смерти... (ст.58).

Але хоч Стефаник на початку нового століття занехаяв свою літературну діяльність, то однак він не занехаяв своєї громадської-політичної праці. Коли в березні 1908 року посол від національно - демократичної партії д-р Володимир Охримович з різних причин відмовився від послування, на його місце автоматично до віденського парляменту ввійшов його заступник Василь Стефаник. І хоч свої посольські обов'язки від виборців 58-ої округи він виконував аж до розвалу Австро-Угорської імперії 1918 року, тобто, цілих 10 років, проте, як це може не здаватися дивним, свого послування, —пише Юрко Клиновий, — він цілеживття соромився. Чому? На думку Клинового, може це тому, що за громадську працю, яку вважав за свій святий обов'язок, він одержував гроші; а, може, тому, що ніколи не виголосив у парляменті ані однієї промови.

Нарешті, про ставлення Василя Стефаника до режиму в підсовєтській Україні; зокрема, про те, чому він прийняв пенсію Народного Комісаріяту Освіти (НКО) УССР?

Від самого постання т. зв. УССР Стефаник з великою підозрою приглядався до політичного становища України в складі СССР. І хоч радянофільство у двадцятих роках (період т. зв. НЕП — Нової економічної політики було досить популярним серед певної частини культурних діячів Західньої України, проте, не зважаючи на польські переслідування українського руху в окупованих областях, Стефаник не піддавався спокусі впрягти себе до воза тих, які пішли на угоду з російськими окупантами. Завдяки своїм зв'язкам з літературними колами України, особливо з Гр. Косинкою, Стефаник дуже швидко прийшов до тієї думки, що Україна веде з російським імперіялізмом „страшну боротьбу", яку на культурному фронті очо-

(Продовження на ст. 4)

ПЕРЕД ЯПОНСЬКИМ СУДОМ У ТОКІО ВІДБУЛАСЯ судова розправа в справі надужить у зв'язку із закупом американських літаків. Згідно з різними даними, в справі ці був замішаний колишній прем'єр Какуеі Танака, який після викриття того скандалу мусів уступити зі своїх високих постів, бо мав брати хабарі від американських фірм. Крім Танаки в ці справи були замішані різні японські посередники і співробітники Танаки й вони тепер відповідатимуть перед судом за свою участь. Одним з перших процесів був суд проти Кеньї Осано, близького співробітника Танаки. Суд визнав Осано винним і засудив його на один рік тюрми. Цей присуд приспішив положення самого Танаки, бо суд визнав, що **мав місце факт хабарництва.**

Іван Лесько

ТВОРЕЦЬ ЛИСТОПАДОВОГО ЧИНУ: ДМИТРО ВІТОВСЬКИЙ

(Психологічний портрет)

I

„Занятий українськими військами Львів посилає поклін Києву, столиці Соборної України." (Телеграма Д. Вітовського з 1. XI. 1918 р.)

У новітній українській історії і мемуаристиці постаті Дмитра Вітовського присвячується порівняльно мало місця, хоч це виїмково засlужена і незвичайно шляхетна людина і цікава особистість. Коли ж і появляються його біографії, то вони, — як каже один автор, — стереотипні в подаванні фактів,„ без нових аналізів і насвітлень", хоч такі були б і потрібні.

Такої аналізи вимагала б передусім роля Вітовського — до речі рішальна роля — у Листопадовім Зриві 1918 року.

Як знаємо, завдяки волі і рішучості Вітовського — всупереч ваганням і непевності наших старих політиків — українці перейняли шляхом революційного зриву державну владу в Галичині та проголосили її незалежність 1-го листопада згаданого пам'ятного року. Вітовський став комендантом збройних українських сил Львова, не тільки як ініціятор, але і як найславніший тодішня старшина в рядах УСС. Проте, хоч це призначення він прийняв з найбільшою впевненістю успіху, то вже третього дня боїв з поляками зголосив перед Національною Радою свою резиґнацію з поста коменданта, „бо, — як казав, — не почувається на силах".

Цей крок, що не має багато прецедентів у воєнних історіях, автори пояснюють різно. Кажуть, що Вітовський був надто вразливий на невдачі (Сохоцький); що йому бракувало терпеливости, щоб підождати на прибуття підмоги УСС-ів; що не мав вищого військового вишколу для опанування тодішньої ситуації і тому не запроваджував зразу строгого військового режиму; що провів у львівських боях — це було зовсім інше нове завдання і на команданта тих боїв Вітовського не вибирали окремо (Заклинський); що Вітовський був дуже молодий, недосвідчений, нервовий і м'який (Л. Цегельський) і т. п.

У всіх наведених поясненнях може бути дещо правди, одначе наскрізь переконливого арґументу вони не дають. Поведінка і рішення Вітовського насувають думку про їх глибше, психологічне підложжя і тут належало б шукати їх пояснення. Вітовський належить до певного психологічного типу, який в подібних ситуаціях поступає завжди однаково і тому для кращого зрозуміння цеї постаті слід все таки хоч коротко звернутися до стереотипних даних його життя і характеру.

Народився Дмитро Вітовський 8-го листопада, 1887 року в дрібношляхецькій родині в селі Медуха коло Галича, де й покінчив початкову школу. Середню освіту набув він в польській гімназії в Станиславові (української там ще не було) і вже в тих роках був провідником таємного гуртку, що стояв в орбіті самостійницьких ідей тодішньої української університетської молоді. В основі тих ідей лежав соціялістично-поступовий світогляд М. Драгоманова. Згодом, як студент правничого факультету в Львівському університеті, був він одним з видатніших провідників студентської молоді. Тоді теж допоміг у втечі з тюрми Мирослава Січинського, засудженого за вбивство галицького намісника графа Потоцького. За участь в студентській демонстрації в справі українського університету 1910 року, де згинув А. Коцко, Вітовського засудили у т. зв. „процесі 101", видалили з Львівського університету та позбавили його ступня хорунжого, який він одержав був як абсольвент однорічної військової школи — теж у Львові. Правничі студії він закінчив в університеті в Кракові й опісля працював в адвокатській канцелярії в Станиславові. Тут також займався політичною діяльністю як член Радикальної Партії. Із вибухом Першої світової війни вступив до Українських Січових Стрільців. Під час їх вишколу був командантом сотні, а коли стрільців вислано на фронт, вславився в боях як один з найкращих стрілецьких старшин. Як такого Народна Рада в жовтні 1918 року призначила Вітовського командантом Українського Військового Комісаріяту. Перенявши доручену йому команду українських збройних сил у Львові, довершив він листопадовий переворот і є знаний в історії України, головно як військовик, хоч перед тим і потім його діяльність була переважно політична.

Характер

Вітовський „визначався незвичайно складною вдачею", — згадує один з його особистих знайомих і це підкреслюють також різні його біографи. Цим головно вони стараються пояснити декілька його „дивних", чи там по модерному „контроверсійних" рішень і потягнень, в тому і його рішення — резиґнація в перших листопадових днях.

Цієї „складности", одначе, не розуміють в значенні негативнім. Навпаки. Вітовського окреслюють як людину енергійну, імпульсивну і бадьору обдаровану гумором і буйною фантазією, з ініціятивою до різних нових починів. Був він одвертий і прямолінійний: в гімназії передавав учителям свої думки і погляди відкрито, в громадсько-політичнім житті не любив інтриг і скритих заходів. „Мав (Вітовський) вроджену товариську огладу й елеґантні... зовсім природні форми поведінки. Визначався теж толерантністю до думок своїх співрозмовців", — каже ще один з його біографів (М. Заклинський).

Інші прикмети його вдачі, як ідейність, розум, сильна воля, організаційний хист разом з його світоглядом створили з Вітовського видатного суспільно-політичного діяча і патріота, а відвага, опанованість і холоднокровність у боях винесли його на вершини воєнної слави.

При цьому визначався він притаманною українській вдачі гуманністю-любов'ю і доброзичливістю до людей, а зокрема до українського народу.

(Продовження буде)

В КЛІВЛЕНДІ ПОМЕР СВ. Ч. МГР ОСТАП ГУК

Клівленд, Огайо. — У понеділок, 9-го листопада 1981 року, тут помер на 79-му році життя бл. п. магістер прав Остап Гук, суспільно-громадський і кооперативний діяч, колишній політв'язень. Похоронні відправи будуть правитись 11-го і 12-го листопада о год. 7-ій вечора у похоронному заведенні Колодія. Похорон заповіджений на п'ятницю 13-го листопада о год. 9-ій ранку до української католицької церкви свв. Петра і Павла, а потім на цвинтар в Пармі.

Помер проф. Юрій Любинський

Дня 7-го вересня цього року у Вінніпеґу на 74-му році життя помер на удар серця видатний український учений-академік, професор-емеритус Зоологічного відділу Манітобського університету д-р Юрій Любинський.

Покійний походив з давнього українського шляхетського роду. Народився він у Києві в 1907 році; в 1930 році закінчив Медичний факультет Київського університету, а в 1940 році в тому ж університеті здобув ступінь кандидата (маґістра) біологічних наук. Св.п. проф. Любинський спеціялізувався головно в зоологічній ділянці — гельмінтології. У вирі війни був евакуйований з України до Німеччини, де одружився зі своєю землячкою Іриною.

Після війни доля закинула родину Любинських на дослідницьку працю до новоствореної держави Пакістан. У 1954 році Любинські приїхали до Канади. Працюючи науковим працівником Інституту паразитології МекҐілського університету в Монтреалі проф. Любинський завершив свою наукову працю і в 1956 році отримав в цьому університеті ступень доктора. У 1959 році родина Любинських набула канадське горожанство, а в 1960 році д-р Любинський був прийнятий на посаду професора Зоологічного відділу Манітобського університету, де працював аж до пенсії, до 1974 року.

За надзвичайні заслуги в галузі науки та професури сенат університету наділив професора Юрія статусом професора-емеритуса. Він продовжував працювати, як дослідник, в університеті, де працювала, також дослідником, його дружина д-р Ірина Любинська. Наукова спадщина Покійного була великою: понад шістдесят наукових праць у багатьох мовах.

Покійний був членом УВАН у Канаді, членом Сенату Православної Колеґії св. Андрея при Манітобському університеті, членом Осередку Української Культури й Освіти та членом православної громади при катедрі Св. Тройці у Вінніпеґу.

Крім головної своєї професії проф. Любинський був також ерудитом й інших галузів науки — любив географію, астрономію, історію, мистецтво, а зокрема кохався в художній літературі та відзначався феноменальною пам'яттю, знав багато мов, а до того мав надзвичайну лагідну і веселу вдачу.

Покійний залишив у смутку самітню дружину та багатьох друзів — колеґ-професорів, студентів, приятелів професійних асоціяцій, інституцій, та далеку рідню в Україні.

Похований проф. Любинський 10-го вересня на православному кладовищі „Ґлен Іден" у Вінніпеґу. Панахиду й похорон відправили настоятель катедри Пресвятої Тройці отець Керницький в асисті священиків професорів-теологів із Колеґії св. Андрея д-ра Ґеруса, Юрківського, Кравченка на чолі з Владикою Василієм. Покійного попрощала на вічний спочинок велика громада людей. Після похорону відбулася тризна в Катедрі Пресвятої Тройці.

І.С.Мухин

Замість квітів на могилу

бл. п. мґр. фармації Мар'яна Мареніна

складаємо 50.00 долярів

на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД

Іванна і Софія ШАШКЕВИЧ

ЗВІТ-ЗАКЛИК

Як і кожного року, Українська Жіноча Допомогова Організація звітує перед українським громадянством про збірку і розподіл грошей з акції „Діти-Дітям" за 1980/81 р.

ПРИБУТОК ВІД ЗБІРОК

Відділ 1-ий, Н. Й. — $980.20; Відділ 4-ий, Н. Й. — 264.00; Відділ 7-ий 420.50; Асторія — Відділ 6-ий — 130.30; Пласт — 67.00; Друж. лікарів — 25.00; на квіти — 124.00. Усього зібрано $ 2,011. На банковім конті 289.69. Разом — $2,300.69.

ВИДАТКИ

Німеччина УМХС — $800.00; Австрія, УДК — 250.00; Німеччина, Рідна Школа — 115.00; Бельгія, Дім стар. - 155.00; Франція, УАЖДО — 150.00; САЖН, Німеччина — 150.00, Бельгія, УДК — 100.00; індивідуальна допомога — 240,00; пакунки в Европу — 66.38. Усього: $2,026.31. На банковім конті на 1982 рік — $174.31.

Наша організація працює на ідеї і статуті Українського Червоного Хреста і провадить від років збірку під гаслом „ДІТИ-ДІТЯМ". Вона є відділом Української Медично-Харитативної Служби (УМХС), котра провадила допомогову акцію, як Укр. Червоний Хрест на Україні, а на еміґрації як УМХС.

УМХС стала тепер перед новою проблемою: багато українських утікачів з Польщі звертаються до неї за допомогою, а в неї каса порожня. Ми мусимо прийти їй з допомогою. Це можливо лише з **ВАШОЮ** допомогою, а тому звертаємося до вас з гарячим проханням: прийдіть до нас зі своїми пожертвами на листи наших збірщиць, чи до наших крамниць „Арки", „Сурми", до „Самопомочі", „Православної Кредитівки", або до пушок під нашими церквами, де збірка почнеться **8-го листопада 1981 р.**

З твердою надією на Вашу підтримку.

За Управу:

А. Давиденко, секретар **О. Томашівська,** голова

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

нашого Невіджалуваного

МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

Д-ра ОЛЕКСАНДРА МАРІТЧАКА

була відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтрамку, Миш.

8-го листопада 1981 р., о 10-ій год. ранку

Про молитви за спокій душі Покійного просять:

МАРІЯ — дружина
ОЛЕСЬ — син з дружиною ІРИНОЮ
і дітьми ОЛЕКСАНДРОМ і ХРИСТИНОЮ

Ділимося сумною вісткою,
що в суботу, 7-го листопада 1981 року, упокоївся в Бозі на 84-му році життя,

наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО та ДІДУСЬ

бл. п.

ОСИП БАНДЕРА

інженер, чотар Українських Січових Стрільців, посадник міста Стрия та довголітній діяч громадських установ.

ПАРАСТАС у понеділок, 9-го листопада 1981 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Талярського у Гартфорді, Конн.

ПОХОРОН у вівторок, 10-го листопада 1981 р., о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до церкви св. Михаїла, а опісля на цвинтар у Ґлястонбері, Конн.

В глибокому смутку:

дружина — МАРІЯ
дочка — ІРИНА ЧАЙКОВСЬКА
сини:
д-р ЯРОСЛАВ БАНДЕРА з дружиною ЕМІЛІ
д-р ВОЛОДИМИР БАНДЕРА з дружиною НІНОЮ
внуки — МАРТА і РОМАН, ГАЛЯ, АНДРІЙ, ОСИП, МАРКО, ПЕТРО і ХРИСТЯ
та Родина в ЗСА, КАНАДІ та в Україні

Братство Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев"

зі сумом повідомляє, що дня 7-го листопада 1981 року, упокоївся в Бозі

бл. п.

ГІЛЯРІЙ ЗАРИЦЬКИЙ

член-основник Братства „Броди-Лев", кол. старшина 1-ої УД УНА, активний та заслужений громадський діяч.

ПАНАХИДА у вівторок, 10-го листопада 1981 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Hempstead Funeral Home, 89 Peninsula Blvd., Hempstead, N.Y.

ПОХОРОН в середу, 11-го листопада 1981 р. з того ж похоронного заведення до церкви св. Володимира у Гемстеді, Н. Й., о год. 9-ій ранку, а опісля на український католицький цвинтар св. Духа в Гемтонбурґу, Н. Й.

•

Опечаленій Дружині, Донці та Синам Покійного складаємо глибокі вислови щирого співчуття.

БРАТСТВО „БРОДИ-ЛЕВ"

Ділимося сумною вісткою з Українським Громадянством, що довголітня співачка Церковного Хору св. Юра в Ню Йорку, відійшла у Вічність в Ню Йорку, 7-го листопада 1981 року

бл. п.

МАРІЯ ХАРУК

на 53-му році життя.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в понеділок і вівторок, 9-го і 10-го листопада 1981 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в середу, 11-го листопада 1981 року о год. 9:30 ранку до церкви св. Юра, а опісля на український католицький цвинтар св. Духа у Гемптонбурґу, Н. Й.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ

•

Опечаленій Родині складаємо наші найглибші співчуття.

Управа, Члени Церковного хору св. Юра і Дириґент

•

Замість квітів на могилу, Церковний Хор складає 150.00 долярів на новий іконостас у церкві св. Юра.

Братство кол. Вояків І. УД УНА
Станиця Ню Йорк

ділиться сумною вісткою з Побратимами, кол. Вояками-Українцями та всім Громадянством, що дня 7-го листопада 1981 року відійшов у Вічність

сл. п.

ГІЛЯРІЙ ЗАРИЦЬКИЙ

кол. старшина 1-ої УД УНА, активний та заслужений громадський діяч.

ПАНАХИДА у вівторок, 10-го листопада 1981 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Hempstead Funeral Home, 89 Peninsula Blvd., Hempstead, N.Y.

ПОХОРОН в середу, 11-го листопада 1981 року з того ж похоронного заведення до церкви св. Володимира у Гемстеді, Н. Й., о год. 9-ій ранку, а опісля на український католицький цвинтар св. Духа в Гемтонбурґу, Н. Й.

•

Опечаленим Дружині і Дітям нашого Незабутнього Побратима, складаємо щирі співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 7-го листопада 1981 року, по довгій і важкій недузі, відійшла у Вічність

наша Найдорожча ДРУЖИНА І МАМА

бл. п.

МАРІЯ ХАРУК

проживши 53 роки.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в похоронному заведенні П. Яреми (129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку), в понеділок і вівторок, 9-го і 10-го листопада 1981 р., о год. 7:30 веч.

ПОХОРОН в середу, 11-го листопада 1981 р., о год. 9:30 ранку до церкви св. Юра, а відтак на український католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

В глибокому смутку:

муж — ОЛЕКСА
син — ІГОР
дочка — ОКСАНА
тато — ІВАН
шваґер — ВАСИЛЬ з дружиною ВОЛОДИМИРОЮ
кузинка — СТЕФА ЧЕРЕПАНИН з дітьми

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ

ВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ІСТОРИК І ФІЛОСОФ Віл Дюрант, який разом із своєю дружиною виграв нагороду Пулітцера за свою книгу „Історія цивілізації", помер у суботу, 7-го листопада ц.р., у віці 96-ти років. Дружина Дюранта Арієл померла 25-го жовтня, про що йому не сказали, з уваги на те, що після операції він перебував під посиленою опікою з огляду на стан його здоров'я. Дюрант помер на удар серця.

Цікаве про...

(*Продовження зі стор. 2*)

любував Микола Хвильовий. Він, Стефаник, не тільки присвятив Хвильовому новелю „Межа", але також надрукував її в „Літературно-Науковому Віснику", що його тоді редагував зненавиджений большевиками Дмитро Донцов. Не даючи ані одної стрічки до галицьких комунофільських журналів, він посилав свої новелі до журналу Хвильового „Вапліте".

Тим часом матеріяльні справи Стефаника стали помітно погіршуватися. „Невеличкого його господарства в обставинах польської окупації ледве стає на прохарчування. А тут хлопці повиростали, треба посилати їх до школи. Грошей на те немає, він бідує, залазить у борги. Але духом не падає"...

І ось від 1924 року Стефаник розпочав свої зв'язки з культурними колами Наддніпрянщини. Галичанин Іван Лизанівський був тоді одним з представників Державного видавництва України і за його посередництвом видавалися і перевидавалися Стефаникові твори. За свої видання він одержував „такі високі гонорари, про які ніколи навіть думати не смів". (Як саме високі? Шкода, що автор не подав деталів).

Але хоч „духом" письменник не падав, то зате з його „тілом" не все було гаразд. Коли 1927 року помер Марко Черемшина, то Стефаник, — як пише Клиновий, — маючи тоді лише 56 років, „вперше почув себе старшим і недужим. Передчасний артеріосклероз поволі спутує його міцне тіло. Щодня він ранком встає, сідає на лавочку і любовно дивиться на схід сонця, на ранкову росу".

Про незавидний стан здоров'я письменника, довідалися в УССР, і тому аби, видно показати, як совєтський уряд „опікується" і „дбає" за українських письменників, Стефаникові призначили досмертну пенсію.

Як пише Ю. Клиновий, Стефаник довго вагався, чи йому прийняти пенсію НКО, чи ні. Остаточно, за порадою Льва Бачинського, він погодився, бо це, як сказав його приятель, гроші українського народу, а не большевицьких комісарів. Хотіли йому також надати титул академіка ВУАН, хоч Стефаник від цього рішуче відмовився: мовляв, він ніякий вчений, а лише письменник. Сподіваючись, що за пенсію большевики вже купили Стефаника, львівські радянофільські „Нові Шляхи" запрошували його до співпраці, від якої він рішуче відмовився. За це на нього гостро напали комуністи із львівського літературного журналу „Вікна", як також деякі комуністичні кола підсовєтської України.

Але починаючи від 1930 року, зв'язки Стефаника з большевицькими володарями Наддніпрянщини швидко слабнули і розійшлися. Примусова колективізація села, голод, і нарешті, масові розстріли та самогубства українських культурних та політичних діячів спричинили розрив. В 1933 році Стефаник листом до Народного Комісара Освіти відмовився від досмертної пенсії; але лист закінчив так: „А прихильником Великої України я все був і буду" (ст. 69).

Технічно книжка „Моїм синам, моїм приятелям" видана на доброму папері, легко читається. Мистецький напис на обгортці виконав наш славний маляр Яків Гніздовський.

Відбувся другий...

(*Продовження зі стор. 1*)

Р. Ільницький закликав українських демократів, щоб вони не проґавили нагод і можливостей, які відкриваються перед ними у політичній і громадській ділянках та щоб не витрачувати енерґії на другорядні справи, а звернути всі сили на здобування нових впливів для української справи на „невралгічних пунктах" міжнародного життя.

Особливий наголос він поставив на створення українського Лоббі у Вашінгтоні на взір інших народів і етнічних груп. За його підрахунками 2,000 осіб могли б його втримати у Вашінгтоні, коли б вплачували по 100 долярів річно.

Крім того ще звітували: М. Добрянський про УДР у Великій Британії, а Б. Левицький про ролю УДР в Німеччині; інж. С. Процик про організаційні справи Головного Секретаріяту і цілого УДР, а Є. Саламаха про фінанси.

З довшою доповіддю з характеристикою зовнішньої політики УДР виступив д-р М. Воскобійник. Він наголосив значіння нового, позитивного підходу до російського, польського і жидівського народів та пригадав, що за імперіялізм і поневолення не можна звинувачувати цілий народ, а лише його імперіялістичні провідні кола. Хто виступає на боротьбу з цілим народом, — сказав доповідач, — той найчастіше закінчує свою поразкою.

Пропозиція українського Лоббі була поставлена на обговорення Програмової комісії і на дискусію та рішення пленуму З'їзду. Формальна пропозиція, щоб негайно приступити до організації Лоббі і до збірки фондів була прийнята абсолютною більшістю голосів („проти" голосували тільки три особи із 8 голосами). Всі учасники З'їзду зобов'язались вплатити до Фонду по 100 дол. (разом 6,000 дол.). Висловлено побажання щоб створити міжорганізаційний комітет для цієї справи і запросити туди також всі 27 організації, об'єднані в Комітеті за Правопорядок. З'їзд сподівається, що ця справа одержить підтримку від демократичної преси.

Голова Програмової комісії запропонував З'їздові свій проєкт політичної плятформи УДР на наступну каденцію п.н. „Становище УДР до ситуації в світі, в СССР, в Україні і на еміграції". Цей документ був розісланий до всіх клітин УДР на дискусію три місяці перед початком З'їзду, був обговорений на засіданнях Програмової комісії і зреферований на пленумі.

Учасники затвердили „Становище" одноголосно, як свою політичну плятформу на наступну каденцію з застереженням, що деякі питання з розділу „Про ситуацію в Україні" ще раз має розглянути Програмова комісія і надати їм остаточну редакцію.

З'їзд вибрав почесним головою УДР Романа Ільницького, а до складу Головного Секретаріяту увійшли: інж. С. Процик — голова, Ю. Іхтіярів — секретар, Є. Саламаха — скарбник, І. Демиденко, І. Дубилко, І. Даниленко, Л. Коленський, Ю. Нагорний, Є. Перейма, О. Труш, Богдан Витвицький, І Хамуляк, Б. Чудовський. Головна Рада УДР: д-р М. Воскобійник, голова, д-р Р. Барановський, М. Дальний, М. Добрянський (Лондон), д-р В. Гришко, інж. Д. Кузик, д-р Б. Левицький (Мюнхен), д-р М. Малецький, д-р П. Турула, д-р А. Фіголь (почесний член).

Організаційну структуру УДР доповнено Головною Радою з правом плянування діяльности і контролею над нею. Каденцію всіх органів скорочено з чотирьох на два роки.

Ширшу дискусію проведено над пропозицією д-р О. Волянського, яка йшла в тому напрямі, щоб перетворити УДР з конфедерації правних осіб на організацію індивідуальних членів. У висліді компромісу між двома поглядами, рішено провести опит між членами УДР і залежно від його висліду залишити теперішній стан, або змінити його згідно з бажанням більшости членів.

Студіювання голодомору в Україні

Кеймбридж, Масс. (ФКУ) — Напередодні 50-их роковин апокаліптичної трагедії українського народу Москвою створеної голодової облоги в Україні в 1930 роках у Гарвардському університеті дбайливо та систематично розгортаються наукові досліди, результатом яких буде кілька публікацій про це лихоліття України.

В Українському Науковому Інституті, який є складовою частиною Гарварду для студій україністики, збирається і впорядковується документація, обговорюється на спеціяльних семінарах злочинне виголодування мільйонів людей, щоб зломити хребет нації.

На семінарі 15-го жовтня ц.р. докторант і науковий співробітник УНІГУ Казуо Накай з університету в Токіо обговорював тему „Голод степової України в 1921-22 роках". З притаманною японцям прецизністю доповідач зібрав, упорядкував та проаналізував матеріял й інформації, розпорошені в десятках різних видань. Його доповідь буде опублікована на сторінках англомовного квартальника УНІГУ.

При кінці листопада вдруге прибуде з Каліфорнії до Гарварду проф. Роберт Конквест, куратор Інституту Гувера, автор багатьох праць про терор та поневолення в СССР, якого запрошено на головного автора запланованої книги про голод 1933 року, щоб на засіданнях спеціяльного семінару УНІГУ обговорити подробиці видання з дирекцією та науковими співробітниками Інституту.

Д-р Джеймс Мейс, який кожноденно працює в Гарварді, збираючи документацію та підготовляючи матеріял до друку, відбуде низку поїздок до українських громад, щоб поінформувати про розвиток підготувань книг і статтей про трагедію України в 30-их роках, як теж віднотувати евентуальні суґестії та поради в розшуках додаткових документів, свідчень, чи публікованих вже звідомлень очевидців. Д-р Мейс доповідатиме в Дітройті, Філядельфії, Рочестері, Баффало, Торонто, Лос Анджелесі та Сан Дієго, а відтак можливо ще й в інших місцевостях.

Заанґажовано теж ще двох наукових-спеціалістів. Один із них демограф, який зуміє опрацювати необхідні статистичні дані. Вони радо погодились співпрацювати з УНІГУ для якнайкращого здійснення проєкту публікації про голод 1933 року, що призначена для читачів різних країн світу.

ЄШІВА УНІВЕРСИТЕТ ВІДЗНАЧИВ Д-РА П. МАҐОЧОГО

Торонто, Онт. — Єшіва університет в Ню Йорку, найстарша жидівська школа високого навчання у ЗСА нагородила д-ра Павла Маґочого грамотою заслуги. Проф. Маґочий очолює Катедру українознавчих студій при Торонтонському університеті. Вручення відзначення довершив професор Джошуа Фішман, визначний соціолінґвіст і голова Інституту для збереження мов цього ж університету. Він поставив собі за завдання ввести й заохотити вивчення різних спадщинних мов Північної Америки.

Відзначення д-ра П. Маґочого є виявом визнання його праць в ділянці соціолінґвістики і діялектної транскрипції. Він опублікував праці про мовне питання української Галичини і два розмовники, що становлять діялектну мову серед русинів-українців Пряшівщини і Закарпаття.